

dr hab. Hubert Czerepok prof. AS
Katedra Filmu Eksperymentalnego
Wydział Sztuki Mediów, Fotografii i Filmu Eksperymentalnego
Akademia Sztuki w Szczecinie

Szczecin 16.08.2024

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr Piotra Tadeusza Mosura zatytułowanej „Dyskretny urok falsyfikatu” sporządzona w związku postępowaniem doktorskim, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym przez Radę ds. stopni w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku (Uchwała 20/2024 z dnia 15 maja 2024).

Podstawowe dane o doktorancie.

Pan Piotr Tadeusz Mosur jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Dyplom ukończenia studiów magisterskich otrzymał w roku 2017. Promotorem jego pracy magisterskiej był prof. dr hab. Grzegorz Klaman.

Obecnie doktorant zatrudniony jest na stanowisku asystenta w Pracowni Działań Transdyscyplinarnych w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Ocena dorobku artystycznego i dydaktycznego, oraz działalności organizacyjnej.

Pan Piotr Tadeusz Mosur jest artystą aktywnym, który swoje prace prezentował na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych. Jego prezentacje indywidualne obejmują: „Wolałbym nie” w Teatrze Szekspirowskim, w Gdańsku (2024); „Umarł w butach” (Kantor + Mosur) w Galerii Prześwit, w Warszawie (2023); „Chochoł” w Galerii UL, w Gdańsku (2022); „Chodząc depczesz Polskę” w Galerii NIZIO, w Warszawie (2020), „Zwulgaryzowany Przedmiot Pożądania” w Centrum Praskim Koneser, w Warszawie (2020); „W Lesie Wiedeńskim Wciąż Szumią Drzewa” w Instytucie Sztuki Wyspa, w Gdańsku (2016), „Wokół Zdarzenia” w Galerii „Ładniej”, w Sosnowcu (2013).

Lista prezentacji zbiorowych jest także znaczna, pozwolę sobie więc na dokonanie subiektywnego wyboru i wymienienie dorobku doktoranta z kilku ostatnich lat. W roku 2023 brał on udział w następujących wystawach: „Postpryzma”, Muzeum Techniki, Gočárova Ga-

lerie, Pardubice, Czechy; „Warsaw off art”, Elektrownia Powiśle, Warszawa; „ROLA KONTROLA KONTRA ROLA”/ „ART AFTER PSYCHO-SOCIOLOGY”, Instytut Cybernetyki Sztuki, Gdańsk; „Strange Things”, Alšova Jihočeská Galerie, Hluboká nad Vltavou, Czechy; „Gorący sierpień”, Sopot; „Hell of Gnosis, Stocznia Gdańska, Gdańsk; „Ostatnio dodane 3”, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Gdańsk; Gdańskie Biennale Sztuki, Gdańska Galeria Miejska, Gdańsk. Rok 2022 przynosi następujące prezentacje: wystawa Laureatów Ogólnopolskiego Studenckiego Konkursu Malarskiego im. W. Fangora, Zbrojownia Sztuki, Gdańsk; Festiwal Undergdańsk, Gdańsk; „Whiffing”, Galeria Dul Michal, Ostrawa, Czechy; „Anastomosis”, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Gdańsk; „Symularis”, Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, Czeladź. Rok 2021 to wystawy: „Bio-obecność. Bity, kłacza, sieci”, Zbrojownia Sztuki, Gdańsk; „Kolekcja Niemożliwa”, Laboartorium, Gdańsk; „ARCHETYPUS - UTOPIEN SOZIALER ARCHITEKTUR” (w ramach grupy SMRK+), Kulturzentrum Faust, Hanower, Niemcy; „ARCHE Achitecture of Universe”, Pavilion 0, Giudecca Art District, Wenecja, Włochy; „Ziemia Szalem Ukochana”, Galeria UL, Gdańsk; Międzynarodowy Festiwal Fotografii Interphoto, Białystok; „ARCHEtypus – Utopies of Social Architecture”, KUNSTHALLE FAUST, Niemcy; Międzynarodowy Festiwal Performance, Finał Lata. Kick Of Perfo II, Galeria UL, Gdańsk; „ARCHE Achitecture of Universe”, Pavilion 0, GAD, Wenecja, Włochy; Przegląd Sztuki SURVIVAL — Nigdzie stąd nie pojedziecie, Pafawag, Wrocław; „Pan Damian odchodzi...”, WL4, Gdańsk.

Pan Piotr Tadeusz Mosur brał także udział w wielu konferencjach oraz sympozjach. W roku 2021 był prelegentem na konferencji zorganizowanej z okazji setnej rocznicy urodzin Josepha Beuysa „Sztuka jako rzeźba społeczna”, Uniwersytet Jagielloński, Kraków; wspólnie z Piotrem Szymonem Mańczakiem współtworzył roczny program merytoryczny „Skala Beauforta” (cykl debat), w Gdańskiej Galerii Miejskiej; w roku 2019 był prelegentem na konferencji „Ćwiczenia z pamięci. Struktury płynne” oraz prelegentem w debacie „WOLNO na 100CZNI”, która odbyła się 4 czerwca. Ponadto w latach 2017-2024 pełnił funkcję asystenta na plenerze „NATURA +”, Wyspa Sobieszewska, Gdańsk. Od roku 2017 roku wraz z Piotrem Szymonem Mańczakiem prowadzi kursy przygotowawcze „Umiejętnik” służące kandydatkom i kandydatom na studia na Akademii Sztuk Pięknych na Wydział Malarstwa i Intermediów.

Doktorant wykazuje się również działalnościami kuratorskimi i organizacyjnymi, w ramach których zrealizował następujące projekty: (2024) „Blackout #4”, Zbrojownia sztuki, Gdańsk; (2023-2024) Przegląd działań performatycznych „Wykon”, Galeria UL, Gdańsk; (2022) Dyskusyjny Klub Książki Ukraińskiej; (2021) „Ziemia Szalem Ukochana”, Galeria UL, Gdańsk; (2019) „MEDIA><NACJE. Międzyuczelniane Warsztaty Intermedialne 2005—

2016”, promocja książki Grzegorz Klamana, Romana Nieczyפורowskiego, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Fundacja Wyspa Progress; (2019) „Zachowane W pamięci (Gdańsk—Kaliningrad)” wystawa Alexander Matveev, Vahram Mkhitaryan, Juri Pawlov, Tatiana Sobenina, Anna Włodarska, Magdalena Babraj, Aleksandra Kanoniak Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Sojuz Fotochudożnikow (Kaliningrad), Galeria Worota (Kaliningrad), Galeria UL; (2019) „Jestem stąd” wystawa Julia Popławska, Galeria UL; (2019) „Exegi monumentum” wystawa otwarta Kolektywu Basta, Rok Antyfaszystowski, Galeria UL; (2018) „Zona”, Galeria UL; (2012) „Traktat o manekinach" Galeria Szyb Wilson, Katowice.

Doktorant był również stypendystą, laureatem i beneficjentem wielu nagród, wyróżnień, stypendiów oraz grantów: (2023) Stypendium Marszałka Województwa Pomorskiego; (2022) Stypendium kulturalne Miasta Gdańska, (2022) Nagroda Rektora III stopnia, za m.in. wyróżniającą działalność organizacyjną, kuratorską i wystawienniczą oraz organizację plenerów, wystaw krajowych i zagranicznych oraz konferencji; (2015) Laureat nagrody specjalnej na Ogólnopolskim Studenckim Konkursie Malarskim im. Wojciecha Fangora, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Ocena pracy doktorskiej mgr Piotra Tadeusza Mosura – dzieła artystycznego oraz części opisowej.

Od momentu ukończenia studiów w spektrum zainteresowań doktoranta znajdują się wątki identyfikujące polską narodowość - artysta eksploruje mutacje, semantyczne odbicia tożsamości kulturowej i religijnej. Jednostka funkcjonująca w współczesnym społeczeństwie informacyjnym poddawana jest oddziaływaniu wszelkiego rodzaju abrewiacji co powoduje, że epistemologiczne dociekania wkraczają w obszary dezinformacji. Spójność artystycznych i teoretycznych poszukiwań Pana Piotra Tadeusza Mosura objawia się w tematyce przedłożonej do recenzji rozprawy doktorskiej. Dysertacja zatytułowana została “Dyskretny urok falsyfikatu”, a jej promotorem jest prof. dr hab. Grzegorz Klamana.

Tekst składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz podsumowania. Prolog poprzedzający wstęp nakreśla cezury powstawania pracy - doktorant pisał ją w trakcie trwania pandemii COVID-19 oraz momencie rozpoczęcia wojny w Ukrainie.

We wstępie autor zaznajamia nas z ogólną problematyką doktoratu oraz nakreśla artystyczne konteksty jego powstania. Informacja, fenomen prawdy, deformacje poznawcze to obszary badawcze autora, który szczególną atencję poświęca zjawiskom postprawdy, fake

news, deep fake (w tekście, cytując Tomasza Kozaka, pojawia się termin „zбочzona rekonstrukcja”).

Rozdział pierwszy, zatytułowany „Eskalacja wydajności”, zaznajamia nas z etymologią terminu informacja. W tej części doktorant wnikliwie opisuje obszar swoich zainteresowań nakreślając zasięg oddziaływania informacji, rolę Internetu w jej dystrybucji oraz struktury/kłącza sieci informacyjnych. Przedstawia uwarunkowania rzeczywistości cyfrowej, nakreśla zagrożenia płynące z użytkowania globalnej sieci wymiany informacji oraz zwraca uwagę na zagrożenia wynikające z kapitalizmu inwigilacji (trochę żałuję, że w bibliografii brakuje książki Shoshany Zubow „Wiek kapitalizmu inwigilacji. Walka o przyszłość ludzkości na nowej granicy władzy”)

Rozdział „W nocy wszystkie koty są czarne – prolegomeny o prawdach” poświęcony został rozważaniom nad etymologią słowa prawda. Autor wskazuje na zagrożenia wynikające z bezrefleksyjnego utożsamiania terminu „prawda” z terminem „informacja”. W ramach dygresji chciałbym przytoczyć potoczną opinię dotyczącą wydawanych w latach trzydziestych XX wieku komunistycznych gazet „Prawda” oraz „Izwestia” (tytuły odpowiednio znaczą „prawda” i „nowina”), która powtarzana wielokrotnie była swego rodzaju krytyką ustroju komunistycznego: "nie ma prawdy w Prawdzie i żadnej nowości w Izwestija”. Paradoksalne wydaje się być więc poszukiwanie prawdy w świecie zmutowanych i przetworzonych informacji. W dalszej części tekstu doktorant odwołuje się do ewolucji technologicznej przywołując historię powstania elektrycznej maszyny analityczno-liczącej wynalezionej w 1888 roku przez Hermana Hollerith'a na potrzeby spisu powszechnego 1890 roku (na kanwie sukcesu wynalazku, w 1896 roku założył on przedsiębiorstwo Tabulating Machine Company, które w 1924 roku skutecznie ewoluowało w koncern IBM). Autor dzieli się obserwacjami dotyczącymi cyfryzacji życia współczesnego oraz wpływu technologii na codzienność. Zwraca uwagę na wpływ czynnika efektywności na rozwój cywilizacji. Odwołując się do Aleksandry Przegalińskiej opisuje pogłębiający się wpływ sztucznej inteligencji na proces kreacji artystycznej. Analizuje także wpływ mediów społecznościowych na suwerenność użytkownika, opisuje zasady działań portali społecznościowych oraz aplikacji. Wielokrotnie powołuje się na badania i raporty dotyczące konsumpcji danych dokonywanych przez tzw. przeciętnego użytkownika (w tym przypadku są to dane przypadające na statystycznego mieszkańca Stanów Zjednoczonych) - ilość zużycia/wchłaniania danych przez współczesne społeczeństwa konsumpcyjne ma tendencję zdecydowanie wzrostową. Kolejne strony dysertacji poświęcone zostały analizie uwarunkowań neurologicznych oraz neurobiologicznych recepcji informacji, doktorant powołuje się i przytacza badania psy-

chologów, neurologów prowadząc swoją narrację w stronę sztuki z uwzględnieniem aspektów filozoficznych i ontologicznych tworzenia przedstawień. Analizuje wpływ Chat'uGPT oraz AI na życie codzienne przywołując przykłady z filmów science fiction oraz opierając się na rozważaniach teoretycznych. Powołuje się także na strategie manipulacyjne w obszarze praktyk artystycznych analizując m.in. działania grupy aktywistycznej The Yes Man. Autor podejmuje się próby zdiagnozowania zjawiska prawdy kontekstualizując pojęcie w ujęciach: empirycznym, racjonalnym, autorytarnym, pragmatycznym oraz relatywnym. Diagnostuje błędy poznawcze, które bezpośrednio czy też pośrednio wpływać mogą na recepcję rzeczywistości (prawdy). Zapoznaje nas z narracyjnymi strukturami literackimi podkreślając błędy logiczne pojawiające się w odbiorze opowiedzianych historii, zwraca uwagę na nieporozumienia wynikające z utożsamiania postaci fikcyjnych z autentycznymi. Analizuje zjawisko manipulacji informacją w kontekście historycznym sięgając do przykładów z XIX i XX wieku, w których do czynienia mamy proto-plastycznymi i prekursorskimi strategiami użycia fake newsów.

W kolejnym rozdziale autor podejmuje się przedstawienia figury trickstera, która zdaje się być najbardziej adekwatną i nośną strategią funkcjonowania artysty w współczesnym świecie nadprodukcji danych. W tym kontekście opisane zostają metody pracy twórców takich jak: Robert Kuśmirowski, czy Refik Anadol.

Rozdział piąty zaznajamia nas z metodologiami pracy artystycznej doktoranta, które opierają się na strategiach subwersyjnych wykorzystujących synkretyczne połączenia cytatów kulturowych i popkulturowych. Autor przywołuje i opisuje własne prace takie jak: „Zwulgaryzowany przedmiot pożądania” oraz „Rudymentarz”. W obu tych realizacjach mamy do czynienia z bardzo udanymi zapożyczeniami z kultury popularnej. Kolejną realizacją opisywaną w tym rozdziale jest akcja przeprowadzona przez artystkę na terenach Stoczni Gdańskiej polegająca na sadzeniu sadzonek 100 dzikich jabłoni – tytuł tego wydarzenia to „Idea już się zakorzeniła Panie Beuys! Przyszło czekać na jej owoce”. Metodologie wykorzystywania adaptacji kodów kulturowych, kontekstów i znaczeń doktorant nazywa „zboczoną rekonstrukcją” (jak wcześniej wspomniałem termin ten wymyślony został przez T. Kozaka).

Ostatni rozdział, opatrzony tytułem „Szczyty z niebem spoufalone. Wystawa doktorska”, przedstawia prace wchodzące w skład wystawy doktorskiej. Doktorant opisuje kulisy powstania każdego z dzieł będących przedmiotem niniejszej rozprawy. Są to kolejno: „Synod”, „Uberbiskup”, cykl portretów świętych katolickich, oraz wideo przedstawiające tańczących Chrystusa oraz biskupa. „Synod” jest filmem wideo o czasie trwania 4:44 min. wpisującym się w strategię deep fake, w którym widzimy portrety biskupów polskiego koś-

ciała katolickiego wypowiadające słowo „przepraszam”. Niestety brak załączonego pliku wideo uniemożliwił bardziej wnikliwe ustosunkowanie się do tej pracy. „Uberbiskup” jest natomiast syntetycznym/zbiorowym portretem dostojnika kościelnego powstałym w wyniku wykorzystania algorytmu i nałożenia wielu wizerunków polskich biskupów.

Kolejną realizacją wchodzącą w skład wystawy doktorskiej jest seria portretów świętych wygenerowana na podstawie opisów źródłowych, dzięki którym algorytm zrekonstruował ich wygląd. Prace oprawione zostały w „roztapiające się” ramy dzięki czemu artysta uzyskał „demoniczny” efekt.

Inną pracą będącą składową wystawy jest obiekt zatytułowany „Biała”, która przedstawia fragmentarycznie odpakowany dar/sukienkę przeznaczoną dla Maryi z częstochowskiego sanktuarium. Na przestrzeni lat, począwszy od XVII wieku Matka Boska Częstochowska doczekała się aż dziewięciu kreacji, w które jest przyozdabiany jej wizerunek, „kreacja” stworzona przez artystę jest niejako jubileuszową, dziesiątą. Na stronie 68 dysertacji autor opisuje kontekst powstania obiektu: „Elementami, które mają zasłonić, nadbudować treść są wizerunki części ciała matki z dzieciątkiem, z tą różnicą, że ich kolorystyka jest o parę tonów jaśniejsza, niż oryginalny wizerunek. Wielokrotnie oprotestowywanie Jasnej Góry w związku z pielgrzymkami radykalnych środowisk narodowych, którym niejednokrotnie udowodniono zachowania rasistowskie, za każdym razem spotykały się z ignorowaniem ze strony kościoła, co postanowiłem skomentować za pośrednictwem tego obiektu, przypisując jego autorstwo wymagowanej organizacji o podobnym profilu, którą zapożyczyłem z filmu „Mroczny przedmiot pożądania” – ZURDJ, czyli Zbrojne Ugrupowanie Rewolucyjne Dzieciątka Jezus, która jako wyraz wdzięczności ofiarowała dziesiątą sukienkę.”

Kolejną pracą jest wideo, na którym widzimy dwie tańczące postacie (w dokumentacji znajduje się tylko jedna zdjęcie klatki z wideo) - Jezusa oraz biskupa. Z opisu wynika, że w rolę Chrystusa wcielił się doktorant, natomiast dostojnika kościelnego odgrywa ojciec artysty. Według opisu „chocholemu tańcu” towarzyszy utwór muzyczny „A Far L'Amore Comincia Tu”, który w sposób subwersywny przesuwając znaczenie pracy.

Wystawa doktorska zaprezentowana zostanie w przestrzeni stoczni gdańskiej, w hali należącej do artystycznego Kolektywu Pogoda. Według wizualizacji umieszczonych w dokumentacji pracy doktorskiej, obiekty i wideo umieszczone zostaną w przestrzeni magazynowej i skonfrontowane zostaną z stertami paczek i pakunków. Kontekst prezentacji wystawy dopełniony zostanie zabiegiem umieszczenia kamery CCTV rejestrującej twarze osób odwiedzających ekspozycję - tym oto sposobem widzowie odwiedzający

ekspozycję poddani zostaną próbie identyfikacji przy użyciu algorytmu face recognition. Funkcja ta wykorzystywana przez inwigilujące nas bezustannie rejestratory stworzona została jako narzędzie kontroli, dostarcza ona bezustannie ilości danych do światowych banków obrazów i informacji. W ten sposób właśnie pozbawiani zostajemy swojej prywatności, a nasza podmiotowość zamienia się w przedmiotowość. Jak słusznie zauważa Shoshan Zuboff: „If you have nothing to hide you’re nothing” (Jeśli nie masz nic do ukrycia to jesteś nikim) zawłaszczanie naszej prywatności stało się procesem ciągłym i nieodwracalnym.

Żałuję, że dokumentacja przedłożona do recenzji nie zawiera plików wideo prac wchodzących w skład wystawy doktorskiej. Niedogodność ta uniemożliwiła mi ustosunkowanie się do opisywanych dzieł w bardziej wnikliwy sposób. Mniemam jednak, że specyfika samej ekspozycji oraz odbiór prac „na żywo” zrekompensują ten niedosyt.

Konkluzja.

Dysertacja oraz część artystyczna pracy doktorskiej spełniają wszystkie wymagane wymogi formalne i stanowią istotny wkład w rozwój współczesnej praktyki artystycznej. Doktorant prezentuje umiejętności, które uważam za całkowicie wystarczające do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej oraz dydaktycznej.

Dlatego też, zgodnie z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2023 r. poz 742) o stopniach naukowych i tytule naukowym, wnioskuję do Rady ds. stopni w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nadanie mgr Piotrowi Tadeuszowi Mosurowi stopnia doktora.

dr hab. Hubert Czerepok prof. AS

